

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΙΑ ΤΗΝ
ΑΝΑΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ
ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ
ΤΗΝ ΕΙΣΟΔΟ ΣΤΑ ΑΕΙ-ΤΕΙ

Προτάσεις και Προβλήματα

1/9/2016

user

Περιεχόμενα

<u>Η ΑΝΑΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΤΗΣ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΥΝΟΠΤΙΚΑ</u>	4
<u>Η ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΔΟΜΗ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ</u>	5
<u>Οι απονεμόμενοι τίτλοι Λυκείων</u>	6
<u>Ο ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΚΑΙ Η ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ</u>	7
<u>Το Τετραετές Γυμνάσιο</u>	7
<u>Ποιο διδακτικό πλαίσιο ορίζει μια παρόμοια προοπτική;</u>	8
<u>Το Διετές Γενικό Λύκειο</u>	9
<u>Η δομή του Γενικού Λυκείου</u>	10
<u>Οι Ομάδες Μαθημάτων του Γενικού Λυκείου</u>	12
<u>Α. Κοινά Υποχρεωτικά Μαθήματα</u>	14
<u>Β. Ομάδες Μαθημάτων Επιλογής</u>	15
<u>Το νέο Επαγγελματικό Λύκειο</u>	19
<u>Η Δομή του Επαγγελματικού Τεχνολογικού Λυκείου</u>	20
<u>Οι Ομάδες Μαθημάτων του Επαγγελματικού Λυκείου</u>	21
<u>ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ</u>	21
<u>Η αξιολόγηση στο Τετραετές Γυμνάσιο</u>	22
<u>Γενικό Λύκειο</u>	23
<u>Τεχνικό και Επαγγελματικό Λύκειο</u>	26
<u>ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΑ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ</u>	27
<u>ΟΦΕΛΗ ΤΟΥ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ</u>	29
<u>Ριζική αναμόρφωση του Γυμνασίου</u>	29
<u>Σημαντική αναβάθμιση της λειτουργίας του Λυκείου.</u>	30
<u>Οι μαθητές συνδιαμορφώνουν το πρόγραμμα σπουδών του Λυκείου</u>	31
<u>Μετατόπιση της εκπαιδευτικής πράξης στην ουσία και το περιεχόμενο.</u>	31
<u>Εξορθολογισμός των καταβαλλόμενων πόρων</u>	32
<u>Δεν αποκλείεται κανένας μαθητής από τη συνέχιση των σπουδών του</u>	32
<u>Αντιμετώπιση της «παραπαιδείας».</u>	32

<u>Τα Πανεπιστήμια διαχειρίζονται την εισαγωγή φοιτητών.</u>	33
<u>ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΕΠΙΛΥΣΗ</u>	34
<u>Πού θα στεγαστεί η 4η Τάξη στα Γυμνάσια;</u>	34
<u>Πώς θα διασφαλίζονται οι επιλογές μαθημάτων στο Λύκειο;</u>	34
<u>Διαχείριση προσωπικού.</u>	36
<u>Διάρθρωση Προγράμματος Σπουδών.</u>	37
<u>Θεσμικά ζητήματα προς διερεύνηση.</u>	37
<u>Επιτροπές και Υλοποίηση.</u>	38
<u>ΚΑΤΑΚΛΕΙΔΑ</u>	39

Η αναδιοργάνωση της Μέσης Εκπαίδευσης συνοπτικά

Η διευθέτηση της Μέσης εκπαίδευσης δεν απασχολεί μόνο την Ελλάδα. Παρατηρείται σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες μια τάση αναδιοργάνωσης, η οποία διευρύνει τον χρόνο των εγκύκλιων σπουδών, ενώ παράλληλα ισχυροποιεί τη διαφοροποίηση (και αυτονόμηση) των δύο τελευταίων τάξεων. Η πρόταση που ακολουθεί είναι μέρος αυτής της λογικής, η οποία στα καθ' ημάς σημαίνει: Διετές νηπιαγωγείο, εξατάξιο δημοτικό, τετραετές Γυμνάσιο – συμπλήρωση της 12ετούς υποχρεωτικής εκπαίδευσης. Η καθιέρωση της ψήφου στα 17, που συνδυάζει την ωριμότητα ως προς τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του πολίτη με τη δυνατότητα επιλογών ως προς τη διαχείριση των κοινών, συμπίπτει με αυτό το σχήμα εκπαίδευσης και αποτελεί ένα σταθμό στη διαδρομή των νέων, ανοίγοντάς τους σταδιακά βασικές επιλογές σταδιοδρομίας. Τύπος και διαδρομή εκπαίδευσης, επιλογή πανεπιστημιακής εκπαίδευσης και αλλαγή του τρόπου εισδοχής στα Πανεπιστήμια, κινητικότητα εντός της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Οι αρχές που διέπουν αυτή την αλλαγή είναι: Άνοδος του επιπέδου μόρφωσης και επιδίωξη της μεγίστης αποτελεσματικότητας του σχολείου που πολλαπλασιάζει τις ικανότητες αλλά και τον μόχθο του μαθητικού πληθυσμού, ευελιξία του συστήματος σε διαφορετικού τύπου μαθητικές συμπεριφορές, στρατηγική συμπερίληψης και όχι αποκλεισμών.

Η πρόταση που ακολουθεί είναι μέρος ενός τετράπτυχου το οποίο έχει μια συνεκτική λογική:

1. Ριζική ανασυγκρότηση του Γυμνασίου με μετατροπή του σε τετραετές και με παράλληλη αναθεώρηση της αποστολής του και του προγράμματος σπουδών του
2. Διετές Λύκειο και αναδιοργάνωση τόσο του γενικού όσο επίσης και του επαγγελματικού-τεχνικού Λυκείου και αναβάθμισή τους, ώστε να γίνουν ισόκυρα. Αλλαγή του χαρακτήρα τους
3. Αλλαγή του τρόπου εισδοχής στα ΑΕΙ-ΤΕΙ και συναρμογή τους με τις μαθησιακές επιλογές εντός του γενικού και του επαγγελματικού Λυκείου

4.Κινητικότητα εντός της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και συνδυασμός ειδικεύσεων στο πτυχίο.

Η προτεινόμενη δομή για τη Μέση Εκπαίδευση

Το τετραετές Γυμνάσιο ολοκληρώνει την υποχρεωτική 12ετή κοινή εκπαίδευση.Εξασφαλίζεται επαρκής χρόνος για τις εγκύκλιες σπουδές και εγκαταλείπεται η σπειροειδής προσέγγιση στα αντικείμενα μάθησης.

Για την προτεινόμενη αλλαγή του Λυκείου είναι εκ των ων ουκ άνευ η ταυτόχρονη αλλαγή τόσο του Γενικού Λυκείου όσο και των ΕΠΑΛ.

Τα δυο Λύκεια (ΓΕΛ και ΕΠΑΛ)πρέπει ναείναι αυτοτελείς βαθμίδες και θα καταλήγουν είτε σε Εθνικό Απολυτήριο είτε σε Πιστοποιητικό Σπουδών, τίτλοι οι οποίοι θα είναι αμφότεροι ενταγμένοι στο Εθνικό Προσοντολόγιο. Τα δύο Λύκεια θα είναι συμμετρικά οργανωμένακαι θα έχουν πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό.Επιπροσθέτως, το ΕΠΑΛ μπορεί να συνοδεύεται από έναν πρόσθετο χρόνο (που έχει ήδη καθιερωθεί, και στον οποίο θα δίδεται πιστοποιητικό τεχνικής και επαγγελματικής επάρκειας)

□ Η προτεινόμενη αναδιοργάνωση της Μέσης Εκπαίδευσης για να είναι επιτυχής,ολοκληρωμένη και λειτουργική χρειάζεται να περιλαμβάνει και το Τεχνικό και Επαγγελματικό Λύκειο.Τώρα 75% περίπου των παιδιών κατευθύνονται στο Γενικό Λύκειο και 25% περίπου στο Τεχνικό-Επαγγελματικό. Στις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες γίνεται ακριβώς το αντίστροφο. Στόχος θα πρέπει να είναι να βελτιωθεί αυτή η αναλογία. Όσο η επαγγελματική εκπαίδευση είναι χαλαρή, τόσο λιγότερο ελκυστική θα είναι.Επομένως η άνοδος του επιπέδου και η δημιουργία ενός απαιτητικού προγράμματος, με πρόσβαση στα τριτοβάθμια ιδρύματα, θα κάνει και τα επαγγελματικά Λύκεια πιο ελκυστικά. Άλλωστε, δεν έχουμε να κάνουμε με μαθητές μειωμένων προσόντων και για σχολείο δεύτερης κατηγορίας, αλλά για διαφοροποιήσεις κλίσεων και ταλέντων.

□ Για τα παιδιά που δεν θέλουν να ακολουθήσουν είτε το ΓΕΛ είτε το ΕΠΑΛ θα πρέπει να υπάρχει η δυνατότητα των τεχνικών και

επαγγελματικών σχολών. Άλλωστε τα παιδιά αυτά έχουν κατοχυρώσει ένα σώμα γνώσεων του πολίτη.

- Πώς θα καθοδηγούνται τα παιδιά για να επιλέξουν τον τύπο του Λυκείου που θα πρέπει να ακολουθήσουν ή να ενθαρρυνθούν να κατευθυνθούν προς τις τεχνικές σχολές; Εξετάσεις αποκλείονται κατηγορηματικά. Σήμερα η πρακτική είναι το ξεκαθάρισμα αυτό να συμβαίνει στην πρώτη Λυκείου. Τα παιδιά που δυσκολεύονται πηγαίνουν στα ΕΠΑΛ μαζικά μετά τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν εκεί. Αυτό συμβαίνει επίσης και σε χώρες με τριετές Λύκειο. Οι συνέπειες είναι α) απώλεια χρόνου, β) αίσθημα αποτυχίας που χαρακτηρίζει το ΕΠΑΛ ως το σχολείο των αποτυχημένων. Μια λύση θα ήταν να αποκτήσουν τα παιδιά μέντορα καθηγητή, τουλάχιστον στην τελευταία τάξη, και βεβαίως η αναβάθμιση του ΕΠΑΛ που θα το κάνει εξίσου ελκυστικό με το ΓΕΛ. Η απουσία φίλτρου όμως θα είναι σε βάρος τόσο του ΓΕΛ όσο και του ΕΠΑΛ. Το πρόβλημα αυτό είναι από τα σοβαρότερα της επιχειρούμενης αναδιοργάνωσης (λεπτομερέστερα στο κεφ. Αξιολόγηση).

Οι απονεμόμενοι τίτλοι Λυκείων

1. Το Εθνικό Απολυτήριο το οποίο θα πιστοποιεί συγκεκριμένες δεξιότητες για τους αποφοίτους και των δύο τύπων. Προϋπόθεση για να το αποκτήσει ο μαθητής θα είναι να έχει ολοκληρώσει επιτυχώς και τα 6 μαθήματα που έχει επιλέξει, να έχει συγγράψει διπλωματική εργασία και να έχει ολοκληρώσει το πρόγραμμα Δημιουργικότητας, Εθελοντισμού και Κοινωνικής Προσφοράς. Ανάλογα με το πώς θα έχει διαμορφώσει το πρόγραμμά του ο μαθητής (μαθήματα σε υψηλό επίπεδο), το Απολυτήριο θα αντιστοιχεί σε συγκεκριμένο αριθμό Εκπαιδευτικών Ακαδημαϊκών μονάδων στο Ευρωπαϊκό σύστημα πιστοποίησης προσόντων, διευκολύνοντας με τον τρόπο την κινητικότητα των αποφοίτων τόσο του Γενικού και του Επαγγελματικού Λυκείου και την πρόσβασή τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό.
2. Το Πιστοποιητικό Σπουδών. Αυτό θα το παίρνουν οι απόφοιτοι των Λυκείων που δεν θα έχουν ολοκληρώσει τις υποχρεώσεις που προβλέπει το Εθνικό απολυτήριο, είτε διότι απέτυχαν σε κάποια μαθήματα, είτε διότι δεν

ολοκλήρωσαν την διπλωματική τους εργασία κλπ. Όμως, και αυτός ο τίτλος, ο οποίος θα πιστοποιεί τι ακριβώς έχει επιτύχει ο μαθητής, θα αντιστοιχεί σε ορισμένο αριθμό Ακαδημαϊκών Πιστωτικών Μονάδων του Ευρωπαϊκού συστήματος πιστοποίησης προσόντων. Με βάση το τι έχουν ολοκληρώσει, οι κάτοχοι του τίτλου θα μπορούν ακόμα και να διεκδικήσουν την εισαγωγή τους σε κάποιο τριτοβάθμιο ίδρυμα, αρκεί να ικανοποιούν τις προϋποθέσεις που αυτό θέτει για τους πρωτοετείς φοιτητές του, ενώ θα μπορούν να φοιτήσουν και σε ιδρύματα κατάρτισης και επαγγελματικής εκπαίδευσης, σε επαγγελματικά ινστιτούτα κλπ.

- Η συνύπαρξη του Εθνικού Απολυτηρίου και παράλληλα του Πιστοποιητικού Σπουδών είναι σημαντική, τόσο για να διατηρηθεί το επίπεδο των δύο τύπων Λυκείου χωρίς εκπτώσεις, όσο και για να εμποδίσει τη σχολική διαρροή, ώστε να αποκτήσουν αντίκρισμα οι σπουδές και όσων δεν ανταποκρίθηκαν σε όλη την κλίμακα των υποχρεώσεων. Δεν ισοπεδώνει προς τα κάτω, με το χαμήλωμα των κριτηρίων, και ταυτόχρονα είναι ευέλικτο.

Ο Χαρακτήρας και η Διάρθρωση των εκπαιδευτικών μονάδων της Δευτεροβάθμιας

Το Τετραετές Γυμνάσιο

Κατά τον Άγγελο Ελεφάντη, η γενική παιδεία «[...] Είναι το κοινό ταμείο του πολιτισμού μας από το οποίο ο οιοσδήποτε πρέπει να έχει τη δυνατότητα να εκταμιεύει τα αγαθά της αποθησαυρισμένης ευαισθησίας και της συσσωρευμένης γνώσης». Είναι οι γνώσεις και οι μέθοδοι παραγωγής τους, αλλά και οι ηθικές, κοινωνικές και αισθητικές αξίες, που συνθέτουν εν τέλει τον καλλιεργημένο άνθρωπο και τον καθιστούν ικανό να «[...] μπορεί να γίνεται κοινωνός της ανθρώπινης δημιουργίας και της ανθρώπινης περιπέτειας» (Α. Ελεφάντης, «Αυγή», 13.10.2006).

Η προσθήκη τέταρτου έτους σημαίνει την εξ' ολοκλήρου αναδιοργάνωση του προγράμματος σπουδών ανά τάξη, των γνωστικών αντικειμένων, των αναλυτικών προγραμμάτων κατά αντικείμενο κλπ. Η κατεύθυνση θα είναι να αναπτυχθούν τρόποι ολιστικής προσέγγισης της γνώσης, να οικοδομηθούν συναρμογές μεταξύ των

διαφόρων γνωστικών αντικειμένων, να εισαχθούν μεθοδολογίες πλησιέστερες στη διερευνητική μάθηση και στην μελέτη αυθεντικών προβλημάτων, να αναθεωρηθεί το ακαδημαϊκό πρόγραμμα στην κατεύθυνση της μείωσης των μαθημάτων στα 9-10, με παράλληλη διεύρυνση του πεδίου στο οποίο θα απλώνονται οι γνώσεις και οι δεξιότητες των μαθητών.

Ποιο διδακτικό πλαίσιο ορίζει μια παρόμοια προοπτική;

(Ενδεικτικά προς επεξεργασία)

Μαθήματα κατά κύκλους

- ▣ δεξιότητας λόγου, επιχειρηματολογίας (+ γλωσσομάθεια)
- ▣ καλλιέργειας, κρίσης, ευρύτητας πνεύματος
- ▣ εφαρμογών και παρατήρησης
- ▣ κοινωνικής ένταξης
- ▣ μαθημάτων δράσης

Σημαντικό στοιχείο να αναπτυχθούν:

Ελεύθερες ζώνες δράσης: Προγράμματα που αναπτύσσει το σχολείο και αφορούν συλλογικές δράσεις & σχέδια δράσης (project), που θα μπορούσαν να έχουν και διεπιστημονικό προσανατολισμό(ενοποιημένοι κύκλοι μαθημάτων).

Απαραίτητο επίσης είναι τα Αναλυτικά Προγράμματα να μην προκαθορίζουν σε κάθε λεπτομέρεια την εκπαιδευτική διαδικασία αλλά να δίνουν τη δυνατότητα στους εκπαιδευτικούς να συμπληρώσουν και να αναμορφώσουν το ΑΠ με σεβασμό στο πλαίσιο αρχών αλλά με βάση το συγκεκριμένο κάθε φορά εκπαιδευτικό πλαίσιο. Δηλαδή οι κατευθυντήριες γραμμές του αναλυτικού προγράμματος να αποτελούν ένα πλαίσιο το οποίο θα επιτρέπει να γίνονται επιλογές σε τοπικό επίπεδο. Μετάβαση από τα Αναλυτικά Προγράμματα στα Προγράμματα Σπουδών.

Για το περιεχόμενο των μαθημάτων και για τους τρόπους οργάνωσης του προγράμματος χρειαζόμαστε pathbreakingειδικούς στο γνωστικό αντικείμενο + παιδαγωγούς με ειδικευση στα Αναλυτικά Προγράμματα + έμπειρους και με ανοιχτό πνεύμα καθηγητές της πράξης. Συνδυασμός οραματικού στοιχείου και τεχνογνωσίας.

Το Διετές Γενικό Λύκειο

Το νέο Γενικό Λύκειο, θα είναι:

Αυτοτελές και αυτόνομο: είναι αυτοτελής εκπαιδευτική βαθμίδα, καθορίζει τη διδασκόμενη ύλη με βάση τη στοχοθεσία που η κοινωνία θέτει για τη βαθμίδα αυτή και όχι επιδιώκοντας να ικανοποιήσει τα χαρακτηριστικά της διαδικασίας επιλογής για τα πανεπιστήμια, η ολοκλήρωση των σπουδών σε αυτό πιστοποιείται με το Εθνικό Απολυτήριο, το οποίο είναι και ο μόνος τίτλος που εκδίδει το Λύκειο. Δεν υπάρχει ούτε βαθμός πρόσβασης, ούτε μηχανογραφικό, ούτε τίποτα που να “παράγει θόρυβο” στη λειτουργία του Λυκείου ως βαθμίδα εκπαίδευσης και διαμόρφωσης ακαδημαϊκών πολιτών.

Αξιόπιστο: οι εξετάσεις για το Εθνικό Απολυτήριο διενεργούνται ενδοσχολικά, αλλά με χρήση Τράπεζας Θεμάτων (η οποία δεν υπάρχει λόγος να δαιμονοποιείται) και την ανάλογη σύγχρονη τεχνολογία.

(Ενδεικτικά: Τα γραπτά θα μπορούσαν να διορθώνονται με μηχανισμό αντίστοιχο με την σημερινό, ενώ σε επόμενο στάδιο θα γίνει προσπάθεια να περάσουμε σε διαγώνισμα με ερωτήσεις κλειστού τύπου που διορθώνεται αυτόματα (με σαρωτές) ή ακόμα σε διαγώνισμα που θα δίνεται online. Τέλος, θα ήταν δυνατόν σε κάθε Λύκειο ή ομάδα Λυκείων τα θέματα να είναι διαφορετικά, αλλά πάντα να προέρχονται από κεντρική βάση και να παράγονται με αυτόματο τρόπο και μεσταθμισμένη δυσκολία, όπως συμβαίνει με το Γαλλικό bac ή στα διάφορα tests που χρησιμοποιούν τα Αμερικανικά Πανεπιστήμια. Με την προϋπόθεση της αξιοπιστίας αποκτά εκ νέου νόημα ο βαθμός του απολυτηρίου.).

Φιλικό προς τον μαθητή: θα δίνει τη δυνατότητα επιλογής μαθημάτων και επιπέδου μαθήματος, θα επιτρέπει τη διαμόρφωση του προγράμματος φοίτησης με βάση τους στόχους και τις κλίσεις του μαθητή, θα υπηρετεί την κοινωνική απαίτηση για διαπαιδαγώγηση ακαδημαϊκών πολιτών με σφαιρική πνευματική ανάπτυξη, θα εστιάζεται στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων και την καλλιέργεια της φιλομάθειας και όχι στον εγκυκλοπαιδισμό και στην μηχανιστική μετάδοση πληροφοριών και γνώσεων, θα προωθεί την εξωστρέφεια αφού θα ζητείται από τον μαθητή να συμμετέχει σε δραστηριότητες εκτός σχολείου, θα προβλέπει την παραγωγή εργασιών σε θέματα που θα επιλέγει ο μαθητής κλπ

Απελευθερωτικό για τον εκπαιδευτικό: Η δομή του Λυκείου και το περιεχόμενο του αρχικού προγράμματος θα επιτρέπουν στον εκπαιδευτικό, είτε κατά μόνας είτε σε συνεργασία με άλλους, να δημιουργεί και να χρησιμοποιεί στη διδασκαλία του το

δικό του υλικό, να χρησιμοποιήσει ελληνική και ξένη βιβλιογραφία και γενικότερα να καθοδηγήσει τους μαθητές του σε μια περισσότερο ερευνητική διαδικασία κατάκτηση της γνώσης. Μια τέτοια προσέγγιση της εκπαιδευτικής πράξης ήταν πάγιο αίτημα της εκπαιδευτικήςκοινότητας.

Διαρκώς ανανεούμενο: Θα εμπλουτίζει τη διδασκόμενη ύλη και τη διδακτική διαδικασία διαρκώς,ώστε να προσιδιάζει στον τρόπο που λειτουργούν και σκέφτονται ταπαιδιά. Συνίσταται επίσης η πρόβλεψη ενός θεσμού περιοδικούαναστοχασμού και αναπροσαρμογής της πορείας του θεσμού.

Η δομή του Γενικού Λυκείου

Κάθε μαθητής και μαθήτρια θαπαρακολουθεί 6 συνολικά μαθήματα, των οποίων το πρόγραμμα θα εξελίσσεται ενιαίακατά τα τελευταία δύο χρόνιατου Λυκείου. Ορισμένααπό τα μαθήματα αυτά θα παρέχονται σε δύο επίπεδα (κανονικό και υψηλό). Η συγγραφή Διπλωματικής Εργασίας,η οποία θα συνυπολογίζεται στον βαθμό του εθνικού απολυτηρίου, αποτελεί το μαθησιακό μέρος των μαθημάτων, το οποίο συμπληρώνεται με πρόγραμμα Φυσικής Αγωγής και τη συμμετοχή σε προγράμματα Δημιουργικότητας, Εθελοντισμού και Κοινωνικής Προσφοράς (ΔΕΚΠ).Και οι δύο αυτές δραστηριότητες είναι πολύ σημαντικές,ώστε να μην παράγει το σχολείο προσωπικότητες μονόπλευρα στραμμένες στην ατομική επιτυχία.Δεν θα βαθμολογούνται, αλλά θα είναι προαπαιτούμενα για το Εθνικό Απολυτήριο.

□ Διπλωματική Εργασία. Στη Β' Λυκείου οι μαθητές θα πρέπει να ολοκληρώσουν ένα εκτεταμένο δοκίμιο σε κάποιο θέμα επιλογής τους, ως διπλωματική εργασία. Οι μαθητές θα επεξεργάζονται την εργασία σε όλη τη διάρκεια της χρονιάς με την καθοδήγηση και βοήθεια επιμορφωμένουκαθηγητή του σχολείου. Το δοκίμιο θα αξιολογείται,συμμετέχοντας στον τελικό βαθμό του Εθνικού Απολυτηρίου. Η αξιολόγησή του θα γίνεται με σύστημα που να εξασφαλίζει αμεροληψία καιεγκυρότητα.Για τουςκαθηγητές που θα παρακολουθούν διπλωματικές εργασίες των μαθητών τους θα προβλέπεται μείωση διδακτικού ωραρίου ή μοριοδότηση.

□ Το Πρόγραμμα ΔΕΚΠ. Το πρόγραμμα θα είναι εξατομικευμένο για κάθε μαθητή η μαθήτρια. Πρόκειται για ένα σύνολο εξωστρεφών δράσεων με σκοπό να παρακινήσει τους μαθητές και μαθήτριες να ασχοληθούν με δραστηριότητες συμβατές με τα ενδιαφέροντα τους και να τους ευαισθητοποιήσει σχετικά με μια σειρά από σημαντικά κοινωνικά ζητήματα. Το πρόγραμμα σε κάθε σχολείο θα το συντονίζει ομάδα εκπαιδευτικών, ενώ κάθε μαθητής θα διαμορφώνει το δικό του σε συνεργασία με τους συντονιστές. Στις δράσεις του προγράμματος μπορούν να περιλαμβάνονται συμμετοχές σε μαθητικούς διαγωνισμούς Ελληνικούς και διεθνείς, σε αθλητικούς αγώνες, σε αθλητικές και πολιτιστικές ομάδες του σχολείου, σε δράσεις κοινωνικής προσφοράς, οικολογικών παρεμβάσεων, στήριξης δομών του τοπικού Δήμου κλπ.

Για τη διάρθρωση του βασικού τους προγράμματος οι μαθητές του Γενικού Λυκείου, θα παρακολουθούν υποχρεωτικά τα μαθήματα «Ελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία», όπου θα διαβάζουν και θα συζητούν ολοκληρωμένα έργα, και «Αγγλικά», με ανάλογο θεματικό πλουραλισμό, ενώ θα συμπληρώνουν το πρόγραμμά τους με τέσσερα μαθήματα οποία θα επιλέγουν από τέσσερις ομάδες μαθημάτων.

Ο σχεδιασμός του προγράμματος θα γίνεται τόσο με βάση τις κλίσεις, τα ενδιαφέροντα και τις δεξιότητες των παιδιών, όσο και συνεκτιμώντας την πορεία που επιθυμούν να ακολουθήσουν μετά το Λύκειο. Έτσι, για παράδειγμα, αν κάποιος θέλει να συνεχίσει τις σπουδές του σε ένα συγκεκριμένο πανεπιστημιακό τμήμα, θα πρέπει κατά την επιλογή μαθημάτων στην Α' και τη Β' Λυκείου να λάβει υπόψη του ποια προαπαιτούμενα θέτει το τμήμα αυτό, προκειμένου να δεχτεί κάποιον ως φοιτητή του.

Για τη διευκόλυνση των παιδιών στη διαδικασία επιλογής μαθημάτων και γενικότερα στη διαδικασία διάρθρωσης του προγράμματος που θα παρακολουθήσουν, θα θεσπιστεί ο «καθηγητής σύμβουλος» (τόσο στο Γυμνάσιο όσο και στο Λύκειο), ο οποίος θα παρακολουθεί την πορεία του μαθητή, τόσο την ακαδημαϊκή, όσο και την ατομική του, σε σχέση πάντα με την παρουσία του μέσα στο σχολείο. Καθηγητές σύμβουλοι θα γίνονται εκπαιδευτικοί της σχολικής μονάδας οι οποίοι θα έχουν παρακολουθήσει σχετικό πρόγραμμα κατάρτισης. Θα αναλαμβάνουν το συγκεκριμένο έργο ως μέρος των εξωδίδακτικών τους υποχρεώσεων, υπό την προϋπόθεση φυσικά ότι θα έχουμε επιτύχει, με κατάλληλη αναδιάρθρωση συνολικά

της λειτουργίας του σχολείου, οι εκπαιδευτικοί να ασχολούνται αποκλειστικά με το εκπαιδευτικό τους έργο και όχι να απασχολούνται στη γραμματειακή υποστήριξη του σχολείου. Κάθε καθηγητής/τρια θα έχει περιορισμένο αριθμό παιδιών που θα παρακολουθεί ως σύμβουλος/μέντορας.

Τα μαθήματα που θα διδάσκονται, αλλά και οι υπόλοιπες ακαδημαϊκές δραστηριότητες στις οποίες θα συμμετέχουν οι μαθητές και οι μαθήτριες, συνδέονται όχι μόνο με συγκεκριμένα γνωστικά αντικείμενα και με ένα σώμα γνώσεων που καθορίζεται από τα αναλυτικά προγράμματα, αλλά και με ένα σύνολο δεξιοτήτων (competencies) τις οποίες και η Ευρωπαϊκή Ένωση θέτει ως στόχο για τους ακαδημαϊκούς πολίτες.

Οι Ομάδες Μαθημάτων του Γενικού Λυκείου

Ενδεικτικά οι 4 ομάδες των επιλεγόμενων μαθημάτων, με βάση και την ευρωπαϊκή εμπειρία, θα είναι:

- ▣ Μαθηματικά και Πληροφορική
- ▣ Πειραματικές Επιστήμες
- ▣ Ανθρωπιστικές/Κοινωνικές Επιστήμες
- ▣ Πολιτισμός και Τέχνη

Όπως προαναφέρθηκε, οι μαθητές και οι μαθήτριες θα επιλεγούν ένα μάθημα που κάθε ομάδα, ενώ θα έχουν το δικαίωμα να αντικαταστήσουν το μάθημα μιας ομάδας με ένα δεύτερο μάθημα μιας από τις άλλες τρεις ομάδες, έτσι ώστε να μπορούν να αντιμετωπίσουν τις πιθανές ειδικές απαιτήσεις, κάποιου πανεπιστημιακού τμήματος.

Κατά συνέπεια, ακόμα και ένας μαθητής του οποίου τα ενδιαφέροντα είναι εστιασμένα, για παράδειγμα, στις κλασικές σπουδές, θα υποχρεωθεί να πάρει ένα μάθημα φυσικών επιστημών και ένα μάθημα Μαθηματικών, τα οποία θα λογίζονται ΑΠΟΛΥΤΩΣ ΙΣΟΤΙΜΑ με τα υπόλοιπα στο Εθνικό του Απολυτήριο. Αυτός είναι και ο λόγος που θα παρέχονται μαθήματα όπως είναι η μαθηματική μεθοδολογία (θα εστιάζει στη λογική, στη μαθηματική σκέψη, και στα μαθηματικά ως εργαλείο), η Πειραματική Φυσική, η Περιβαλλοντική Επιστήμη, η Θεωρία και Μεθοδολογία της

Ιστορίας, η Ιστορία της Τέχνης, τα οποία δεν θα απαιτούν ιδιαίτερες κλίσεις και υψηλού επιπέδου ειδικές δεξιότητες για να αντιμετωπιστούν.

Τα μαθήματα αυτά θα γίνει προσπάθεια να προσφέρονται όλα, αλλά επειδή αυτό δε θα μπορεί πάντοτε να γίνεται σε επίπεδο κάθε σχολικής μονάδας, θα διδάσκονται σε συγκεκριμένες χρονικές ζώνες σε κοντινά σχολεία και θα δίνεται η δυνατότητα στους μαθητές να τα παρακολουθούν σε κάποιο άλλο σχολείο, το οποίο θα ανήκει στην ίδια ομάδα σχολείων με το δικό τους. Ειδική μέριμνα θα ληφθεί για απομονωμένες περιοχές, όπου δεν υπάρχουν όμορα σχολεία. Εκεί, προκειμένου να μην στερηθούν οι μαθητές τη δυνατότητα να παρακολουθήσουν όποια επιλογή θέλουν, θα εφαρμοστούν σύγχρονες διαδικασίες τηλε-εκπαίδευσης, με διασύνδεση των σχολείων αυτών με άλλα σχολεία και υποστήριξη των μαθητών τους με κατάλληλες διαδικασίες.

- Επομένως απαιτείται ο κεντρικός σχεδιασμός των διαδικασιών που θα ακολουθούνται για την υποστήριξη κάποιου απομακρυσμένου σχολείου με πρωτόκολλο τηλεκπαίδευσης.

Όλα τα μαθήματα θα προσφέρονται σε δύο επίπεδα: το βασικό και το υψηλό. Οι μαθητές θα μπορούν παρακολουθήσουν μέχρι τρία μαθήματα σε υψηλό επίπεδο για τα οποία το τελικό αποτέλεσμα θα πολλαπλασιάζεται με συγκεκριμένο συντελεστή. Επίσης, τα πανεπιστημιακά τμήματα θα μπορούν ορίσουν ως προαπαιτούμενο οι υποψήφιοι να έχουν παρακολουθήσει συγκεκριμένα μαθήματα σε υψηλό επίπεδο.

Η ακριβής διάρθρωση του προγράμματος σπουδών του Λυκείου θα αποτελέσει αντικείμενο ενδελεχούς μελέτης και διαβούλευσης. Θα υπάρχει η δυνατότητα διαρκών προσαρμογών και αναθεωρήσεων, ώστε το πρόγραμμα σπουδών και το περιεχόμενο των διδασκόμενων γνωστικών, να προσαρμόζεται δυναμικά στις επιταγές της εποχής. Ενδεικτικά εδώ παρουσιάζονται κάποιες προτάσεις συμβατές με τη συνολική λογική της πρότασης.

A Κοινά Υποχρεωτικά Μαθήματα

A.1.Αγγλικά.

Το μάθημα δεν θα έχει καμία σχέση με τη φροντιστηριακή διδασκαλία των Αγγλικών ως ξένη γλώσσα η οποία οδηγεί σε κάποιο πτυχίο πιστοποίησης, αλλά θα εστιάζεται στην πολιτισμική διάσταση της γλώσσας: λογοτεχνία, δοκίμιο, θέατρο, εφημερίδες και περιοδικά, θέματα σχετικά με άλλα γνωστικά αντικείμενα θα συμπεριλαμβάνονται στο αναλυτικό πρόγραμμα. Μεγάλο μέρος του αναλυτικού

προγράμματος θα συνδέεται με θέματα Πολιτισμού, Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Λειτουργίας Διεθνών και Ευρωπαϊκών Θεσμών, Περιβαλλοντικής Προστασίας κλπ. Στο βασικό επίπεδο θα παρέχεται σε ένα γλωσσικό επίπεδο B2 στη Β' Λυκείου και θα καταλήγει σε ένα επίπεδο Γ1 στη Γ' Λυκείου. Μάλιστα θα μπορούσε να θεσπιστεί ότι ονομαστικός βαθμός στο Εθνικό Απολυτήριο ξεπερνάει μία τιμή (60% για παράδειγμα), ο μαθητής να παίρνει αυτομάτως πιστοποιητικό γλωσσομάθειας Γ1.

Αντίστοιχα, το υψηλό επίπεδο θα αφορά μαθητές οι οποίοι ήδη από τη Β' Λυκείου έχουν τελειώσει με το θέμα της γλωσσομάθειας των Αγγλικών, οπότε θα μελετούν κείμενα αντίστοιχης δυσκολίας.

Με βάση και τα χαρακτηριστικά των πιλοτικών προγραμμάτων σπουδών που ήδη τρέχουν στα σχολεία, θα υπάρχει η δυνατότητα επιλογής αναλυτικού περιεχομένου μαθήματος από τους εκπαιδευτικούς με βάση τα ειδικά ενδιαφέροντα του μαθητή, ενώ οι εξετάσεις για το εθνικό απολυτήριο, και για τα δύο επίπεδα, δεν θα έχουν τίποτα να κάνουν με συγκεκριμένες γνώσεις παρά με τη λειτουργική χρήση της γλώσσας.

A. 2. Ελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία

Το μάθημα θα περιλαμβάνει σύγχρονη λογοτεχνία, ποίηση, θέατρο, δοκίμιο και παραγωγή γραπτού λόγου. Η θεματογραφία θα είναι σύγχρονη και συνδεδεμένη και με άλλα γνωστικά αντικείμενα όπως τα πολιτικά δικαιώματα, η ιστορία, η επιστήμη, η οικολογία κλπ. Θα παρέχεται και αυτό σε δύο επίπεδα. Οι μαθητές θα διαβάζουν και θα συζητούν ολοκληρωμένα έργα (μυθιστορήματα, δοκίμια, παραδειγματικά έργα πολιτικής επιστήμης, ιστορίας, κοινωνιολογίας κλπ). Έμφαση στην προφορική ανάπτυξη και στην επιχειρηματολογία.

- Για το επαγγελματικό Λύκειο το μάθημα Γλώσσα-Λογοτεχνία θα μπορούσε να γίνει Κινηματογράφος-Οπτικοακουστική Εκπαίδευση, Πληροφορική.

B. Ομάδες Μαθημάτων Επιλογής

B1 Ομάδα: Μαθηματικά και Πληροφορική.

Η Ομάδα περιλαμβάνει μαθήματα όπως Μαθηματικά, Εφαρμοσμένες μαθηματικές μέθοδοι, Πληροφορική και Προγραμματισμός, Λογική, Προτασιακός Λογισμός κλπ.

B2 Ομάδα: Πειραματικές επιστήμες.

Η Ομάδα περιλαμβάνει μαθήματα όπως Φυσική, Χημεία, Βιολογία, Περιβαλλοντική επιστήμη, Φυσική Ιστορία, κλπ. Τα τρία πρώτα σε δύο επίπεδα τα άλλα μόνο στο βασικό επίπεδο

B3 Ομάδα: Ανθρωπιστικές και Κοινωνικές Επιστήμες.

Η Ομάδα περιλαμβάνει μαθήματα όπως Αρχαία Ελληνικά, Λατινικά, Ιστορία, Ιστορική θεωρία και μεθοδολογία, Φιλοσοφία και Ηθική, Οικονομικά, Ανθρωπογεωγραφία, Πολιτική Οικονομία κλπ.

4η Ομάδα: Τέχνη και Πολιτισμός.

Η Ομάδα περιλαμβάνει μαθήματα όπως Σχέδιο, Ζωγραφική, Ιστορία Τέχνης, Κινηματογράφος, Μουσική, δεύτερη Ξένη γλώσσα, Μουσικολογία, Φωτογραφία κλπ.

Ωρολόγιο Πρόγραμμα Γενικού Λυκείου

Το εβδομαδιαίο ωρολόγιο πρόγραμμα του Γενικού Λυκείου θα διαρκεί 32 ώρες οι οποίες θα κατανέμονται ως εξής:

- ▣ 27 ώρες η διδασκαλία των μαθημάτων,
- ▣ 3 ώρες Φυσική Αγωγή
- ▣ 2 ώρες μελέτη στο σχολείο, κατά τις οποίες ο μαθητής θα προετοιμάζει τη διπλωματική του εργασία ή εργασία που του έχει ανατεθεί για κάποιο μάθημα, ή θα συνεργάζεται με τον ατομικό του σύμβουλο, ή θα λύνει απορίες με κάποιον διαθέσιμο εκπαιδευτικό.

ΩΡΟΛΟΓΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ (κοινό και για τις δύο τάξεις)

	ΜΑΘΗΜΑ	ΩΡΕΣ	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
	Νεοελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία	4	Το περιεχόμενο και των δύο μαθημάτων θα συνδέεται με τον πολιτισμό, την οικολογία και το περιβάλλον, τα πολιτικά δικαιώματα, την πολιτική ηθική, τα σύγχρονα κοινωνικά ζητήματα κλπ
	Αγγλικά	3	
	Μελέτη/Εκτεταμένο δοκίμιο	2	
	Φυσική Αγωγή	3	Συνδέεται και με χρήση χώρων άθλησης εκτός σχολείου
ΟΜΑΔΑ 1	Μαθηματικά Υψηλού επιπέδου, Μαθηματικά Μέσου επιπέδου, Εφαρμοσμένες μαθηματικές μέθοδοι, Πληροφορική και Προγραμματισμός κλπ.	5	Οι μαθητές επιλέγουν ένα μάθημα από κάθε ομάδα. Τους παρέχεται η δυνατότητα να μην επιλέξουν κανένα μάθημα από την 4 ^η ομάδα και αντ' αυτού να επιλέξουν ένα δεύτερο μάθημα από μία από τις άλλες τρεις. Αυτό γίνεται διότι είναι πιθανόν κάποιο πανεπιστημιακό τμήμα να απαιτεί οι υποψήφιοι φοιτητές του να έχουν πάρει (για παράδειγμα) και Φυσική και Χημεία, ή κάποιος υποψήφιος για Τμήμα Ιστορίας να πάρει και Ιστορία υψηλού επιπέδου και Αρχαία Ελληνικά.
ΟΜΑΔΑ 2	Φυσική (πιθανόν σε δύο επίπεδα), Χημεία, Βιολογία, Περιβαλλοντική επιστήμη, Φυσική Ιστορία κλπ.		
ΟΜΑΔΑ 3	Αρχαία Ελληνικά και Λατινικά, Ιστορία, Ιστορικά Θέματα, Φιλοσοφία και Ηθική, Οικονομικά, Ανθρωπογεωγραφία, Πολιτική Οικονομία κλπ		

	Σχέδιο, Ιστορία Τέχνης, Κινηματογράφος, Μουσική, Δεύτερη Ξένη γλώσσα κλπ	
	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΥ και ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ.	

Το νέο Επαγγελματικό Λύκειο

Τη στιγμή αυτή, η κυρίαρχη γνώμη για τα ΕΠΑΛ είναι ότι έχουν αποτύχει ως σχολεία και ότι είναι κατάλληλα μόνο για τους αδύναμους μαθητές που καταλαμβάνουν χαμηλές θέσεις στην παραγωγική διαδικασία. Οι λόγοι γι' αυτό είναι πολλοί και εκφράζουν περισσότερο κατεστημένα στερεότυπα παρά πραγματικότητες. Η συμμετοχή πολύ καλών μαθητών που προέρχονται από μεταναστευτικές ομάδες και επομένως είναι απαλλαγμένοι από τα ελληνικά στερεότυπα δείχνει τη δυναμική των ΕΠΑΛ.

Θα πρέπει όμως να είμαστε κατηγορηματικοί: οποιαδήποτε απόπειρα μεταρρύθμισης στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση κι αν γίνει θα αποτύχει αν δεν αναβαθμίσει την επαγγελματική εκπαίδευση, τόσο δραστικά μάλιστα, ώστε να αλλάξουμε ριζικά την αναλογία των μαθητών που επιλέγουν το Γενικό Λύκειο και των μαθητών που επιλέγουν τα ΕΠΑΛ. Στην Ευρώπη αυτή η σχέση είναι περίπου 3 προς 7, ενώ στην Ελλάδα είναι (αν συνυπολογίσουμε και τη σχολική εγκατάλειψη η οποία είναι πολύ μεγαλύτερη στα ΕΠΑΛ σε σχέση με τα ΓΕΛ), της τάξης του 8 προς 2.

Η ουσιαστική αναβάθμιση της Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης θα μπορούσε να συνεισφέρει σημαντικά στην αντιμετώπιση της ανεργίας των νέων και στην ενίσχυση της Ελληνικής Οικονομίας. Αυτό σημαίνει ότι θα πρέπει να καταβληθεί προσπάθεια, ώστε να την επιλέγουν ικανότεροι μαθητές, οι οποίοι θα επιλέγουν το ΕΠΑΛ όχι από αδυναμία αλλά από επιλογή, διότι τα προγράμματα σπουδών θα είναι ελκυστικά, η εκπαιδευτική πράξη θα είναι αναβαθμισμένη, θα τους προσφέρεται τόσο ακαδημαϊκή όσο και επαγγελματική διέξοδος κλπ. Παράλληλα, οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να κινητοποιήσουν τις δυνάμεις τους, να στηρίξουν ουσιαστικά με το έργο τους τα σχολεία αυτά και να κάνουν ότι μπορούν προκειμένου οι μαθητές τους να απολαύσουν τις βέλτιστες εκπαιδευτικές υπηρεσίες. Φυσικά όλων αυτών θα πρέπει να προηγηθούν οι αναγκαίες ενέργειες της πολιτείας, ώστε ειδικά στα ΕΠΑΛ να διατεθούν οι αναγκαίοι πόροι για αναβάθμιση κτιρίων, εξοπλισμού και υποδομών, αναμόρφωση προγραμμάτων σπουδών όπου αυτό είναι απαραίτητο, εκσυγχρονισμό γνωστικών αντικειμένων με κριτήριο όχι να βολευτούν δεκάδες ειδικότητες που έχουν παρεισφρήσει σε αυτά, αλλά τα σχολεία να απαντήσουν ουσιαστικά στις προκλήσεις της εποχής.

Η Δομή του Επαγγελματικού Τεχνολογικού Λυκείου

Για την απόκτηση του Εθνικού Απολυτηρίου οι απόφοιτοι του Επαγγελματικού Λυκείου θα συμμετέχουν σε διαδικασίες αντίστοιχες με αυτές των Γενικών Λυκείων. Θα παρακολουθούν συνολικά 6 μαθήματα, εκ των οποίων τα 2 θα είναι υποχρεωτικά για όλους και τα 4 θα επιλέγονται από αντίστοιχες ομάδες μαθημάτων που θα είναι καθορισμένες για κάθε τομέα.

Τα υποχρεωτικά θα είναι τα Αγγλικά και οι Σπουδές Πολιτισμού (cultural studies) με έμφαση στον οπτικοακουστικό πολιτισμό (κινηματογράφος, θέατρο, μουσική).

Μετά την ολοκλήρωση των σπουδών τους στο ΕΠΑΛ οι μαθητές και οι μαθήτριες θα μπορούν να αποκτήσουν τόσο Εθνικό Απολυτήριο, ισότιμο με αυτό του ΓΕΛ, όσο και Πτυχίο Ειδικότητας, με βάση τα προβλεπόμενα από το προσοντολόγιο.

Πρακτικά αυτό σημαίνει ότι στην Α' και Β' Λυκείου θα παρακολουθούν πρόγραμμα αντίστοιχο με αυτό του ΓΕΛ, ενώ θα υπάρχει δυνατότητα να παρακολουθήσουν και ένα επί πλέον έτος ειδίκευσης και μαθητείας (3ο έτος) [το οποίο έχει άλλωστε καθιερωθεί].

Οι μαθητές των ΕΠΑΛ θα καλούνται, κατ' αναλογία με τους μαθητές των ΓΕΛ, να συγγράψουν διπλωματική εργασία (ή να υλοποιήσουν κάποιο αντίστοιχο project) και να ολοκληρώσουν το πρόγραμμα Δημιουργικότητας Εθελοντισμού και Κοινωνικής Προσφοράς, προκειμένου να αποκτήσουν το Εθνικό Απολυτήριο.

Θα έχουν πρόσβαση σε ΑΕΙ και ΤΕΙ ακριβώς με την ίδια διαδικασία που θα έχουν και οι απόφοιτοι Γενικού Λυκείου. Από τη στιγμή που κάθε τμήμα θα ορίζει με ποια κριτήρια θα επιλέγει πρωτοετείς φοιτητές, είναι προφανές ότι οι απαιτήσεις πολλών τμημάτων θα μπορούν να ικανοποιηθούν από αποφοίτους ΕΠΑΛ. Ορισμένα τμήματα ΑΕΙ και ΤΕΙ θα στραφούν κυρίως προς αποφοίτους του ΕΠΑΛ όχι μόνο λόγω συνάφειας και εργαστηριακής εμπειρίας, αλλά επίσης για να βελτιώσουν το επίπεδο των υποψηφίων τους.

Τέλος, προκειμένου να ικανοποιηθεί η ανάγκη να προσφερθεί διέξοδος σε μαθητές και μαθήτριες που δεν επιθυμούν μετά την ολοκλήρωση των σπουδών τους στο Γυμνάσιο να παρακολουθήσουν κάποιο Λύκειο, θα λειτουργούν επαγγελματικές σχολές (ΕΠΑΣ).

Οι Ομάδες Μαθημάτων του Επαγγελματικού Λυκείου
(Προς ανάπτυξη και εξειδίκευση)

Στα ΕΠΑΛ οι ομάδες μαθημάτων συνδέονται άρρηκτα με την επιλογή τομέα, διαδικασία η οποία θα ολοκληρώνεται στην αρχή της Α' τάξης. Με βάση τη σημερινή εικόνα οι τομείς είναι

Μηχανολογίας Οχημάτων Ηλεκτρολογίας Δομικών έργων Εφαρμοσμένων Τεχνών Ηλεκτρονικής Υγείας και Πρόνοιας Γεωπονίας και Τροφίμων Πληροφορικής Οικονομικών και διοικητικών Υπηρεσιών Ναυτικού Πλοιάρχων και Ναυτικού Μηχανικών

(Κατ' αναλογία του ΓΕΛ θα πρέπει να συμπτυχτούν οι τομείς αυτοί σε τρεις ή τέσσερις κύκλους και να προστεθεί ο κύκλος της Τέχνης-Πολιτισμός, κατ' αναλογία του ΓΕΛ)

Ωρολόγιο Πρόγραμμα ΕΠΑΛ

Το πρόγραμμα διδασκαλίας, κατ' αναλογία με το ΓΕΛ, περιλαμβάνει

- ▣ 27 ώρες διδασκαλίας των μαθημάτων (3 ώρες Αγγλικά, 4 ώρες το δεύτερο υποχρεωτικό και 20 ώρες τα επιλεγόμενα)
- ▣ 3 ώρες Φυσική Αγωγή
- ▣ 2 ώρες η ενασχόληση με την διπλωματική εργασία ή το αντίστοιχο project που θα έχει επιλέξει ο μαθητής.

Διαδικασίες Αξιολόγησης

Προφανές είναι ότι οι διαδικασίες αξιολόγησης των μαθητών σε μία βαθμίδα εκπαίδευσης αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι της βαθμίδας και συνδέονται άμεσα με τις διδακτικές προσεγγίσεις, την εκπαιδευτική στοχοθεσία και το περιεχόμενο σπουδών.

Η αξιολόγηση στο Τετραετές Γυμνάσιο

Η διαδικασία αξιολόγησης στο Γυμνάσιο θα είναι συμβατή με όλο το ακαδημαϊκό πρόγραμμα που θα αναπτυχθεί. Το Γυμνάσιο αποτελεί μεν τμήμα της Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης, αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι δεν πρέπει να υπάρχει διαδικασία

αξιολόγησης σε κάθε τάξη. Η προαγωγή των μαθητών από τη μια τάξη στην άλλη θα γίνεται υπό προϋποθέσεις, συνεκτιμώντας τόσο την προφορική επίδοση των μαθητών κατά τη διάρκεια της χρονιάς όσο και γραπτές ανακεφαλαιωτικές εξετάσεις.

Ένα σημαντικό θέμα προς διερεύνηση είναι κατά πόσον με την ολοκλήρωση των σπουδών στο τετρατάξιο Γυμνάσιο οι μαθητές θα δικαιούνται αυτομάτως να εγγράφονται σε κάποιο Λύκειο ή θα ακολουθείται κάποια διαδικασία επιλογής. Το ερώτημα είναι δύσκολο, διότι μια διαδικασία επιλογής είναι πιθανόν να οδηγήσει σε φαινόμενα αντίστοιχα με αυτά που παρατηρούμε σήμερα με τις εισαγωγικές στα πανεπιστήμια, ενώ από την άλλη μεριά, εάν η μετάβαση γίνεται χωρίς κανένα κριτήριο επιλογής, μαθητές οι οποίοι στην πράξη δεν θα μπορούν ή δεν θα θέλουν να παρακολουθήσουν το πρόγραμμα των Λυκείων, θα εγκλωβίζονται σε αυτά, οδηγώντας τα τελικά σε υποβάθμιση.

Η πλέον δόκιμη λύση μοιάζει να είναι η οργάνωση της καταληκτικής τάξης του Γυμνασίου (Τετάρτη) με χρήση τράπεζας θεμάτων, χωρίς πανελλαδικές τελικές εξετάσεις μεν, αλλά με θέματα που θα προκύπτουν από την τράπεζα. Παράλληλα θα θεσπιστεί ένα πλέγμα κριτηρίων για την επιλογή σε ένα από τα δύο Λύκεια. Στα κριτήρια θα συμπεριλαμβάνονται και τα αποτελέσματα των γραπτών εξετάσεων στα μαθήματα και η αξιολόγηση που έχει κάνει ο εκπαιδευτικός αλλά ακόμα και έκθεση περιγραφικής αξιολόγησης από κάποιους από τους εκπαιδευτικούς του σχολείου. Θα πρέπει να είναι πάντως η κλίση και όχι η αξιολόγηση το μόνο κριτήριο που θα οδηγεί στο Επαγγελματικό Λύκειο, διότι αυτό θα σημαίνει ότι οι κακοί θα πηγαίνουν εκεί και οι καλοί στο άλλο.

Σε κάθε περίπτωση σημαντικό ρόλο θα πρέπει να έχει ο Μέντορας καθηγητής, ο οποίος θα αποτελέσει έναν νέο πολύ σημαντικό θεσμό για τα σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Κανείς μαθητής/τρια χωρίς Μέντορα Καθηγητή/τρια. Ο θεσμός του Μέντορα καθηγητή θα δώσει μια νέα ποιότητα στο σχολείο.

Τέλος, θα πρέπει να διασφαλιστεί ότι για τους μαθητές που είτε δε θα μπορέσουν είτε δε θα θελήσουν να συνεχίσουν στο Λύκειο, θα υπάρχει η κατάλληλη δομή για να συνεχίσουν την κατάρτισή τους για άλλα δύο χρόνια (Τεχνική Σχολή ΕΠΑΣ)

Γενικό Λύκειο

Όπως έχουμε αναφέρει, οι απόφοιτοι των Λυκείων θα μπορούν είτε να πάρουν τίτλο Εθνικού Απολυτηρίου, είτε, σε περίπτωση που δεν έχουν ολοκληρώσει πλήρως όσα

προβλέπονται για αυτό, το Πιστοποιητικό Σπουδών. Η αξιολόγηση δεν γίνεται μόνο με γραπτές εξετάσεις, αντιθέτως έχει ολιστικό χαρακτήρα, μεγάλο μέρος της ευθύνης περνάει στον εκπαιδευτικό του σχολείου, όπως άλλωστε το επιβάλλει ο ρόλος του, συνυπολογίζει όλη την πορεία του μαθητή ή της μαθήτριας στο σχολείο, αντλεί στοιχεία από τη συνολική σχολική ζωή του παιδιού.

Για να αποκτηθεί το Εθνικό Απολυτήριο απαιτείται η συγγραφή διπλωματικής εργασίας καθώς και η ολοκλήρωση του προγράμματος Δημιουργικότητας, Εθελοντισμού και Κοινωνικής Προσφοράς. Στην αξιολόγηση του μαθητή σημαντικό ρόλο παίζει η επιλογή του να παρακολουθήσει κάποια μαθήματα στο υψηλό επίπεδο, αφού ο τελικός βαθμός για αυτά θα πολλαπλασιάζεται επί κάποιο συντελεστή, αυξάνοντας με τον τρόπο τον τελικό βαθμό του Τίτλου Αποφοίτησης

Οι μαθητές των Λυκείων στο τέλος της Β' Λυκείου συμμετέχουν σε γραπτές εξετάσεις με τις οποίες ολοκληρώνονται οι δευτεροβάθμιες σπουδές τους και αποκτούν το σχετικό καταληκτικό τίτλο. Στο τέλος Α' Λυκείου οι μαθητές συμμετέχουν σε γραπτές ανακεφαλαιωτικές εξετάσεις, οι οποίες έχουν στόχο να τους ανατροφοδοτήσουν και να τους καθοδηγήσουν σχετικά με την πορεία τους.

Τα θέματα των εξετάσεων της Α' Λυκείου θα ορίζονται κατά ένα μέρος από τους διδάσκοντες και κατά ένα μέρος θα αντλούνται από τράπεζα θεμάτων, ενώ ο βαθμός θα συμμετέχει ως στοιχείο του προφορικού βαθμού, ο οποίος θα συμμετέχει στη διαμόρφωση της τελικής επίδοσης σε κάθε μάθημα. Δεν υπάρχει διαδικασία απόρριψης ούτε μετεξεταστέοι.

Η ύλη για τις τελικές εξετάσεις του Εθνικού Απολυτηρίου είναι αυτή της τελευταίας τάξης του Λυκείου (Β' ΤΑΞΗ), αλλά θεωρείται ότι ο μαθητής γνωρίζει και αυτά που διδάχτηκε κατά την προηγούμενη τάξη (Α' ΤΑΞΗ) (δηλαδή δε θα ζητηθεί, για παράδειγμα, η περιγραφή ενός φαινομένου που διδάχτηκε στην Α' Λυκείου, αλλά οι τύποι, τα μεγέθη και οι βασικές έννοιες θεωρούνται γνωστά και μπορεί να χρησιμοποιηθούν για την απάντηση κάποιου θέματος).

Τα θέματα, αρχικά τουλάχιστον και ως μεταβατική φάση, θα ορίζονται από μία κεντρική επιτροπή εξετάσεων για όλη την Ελλάδα, για να διασφαλιστεί το αδιάβλητο των αποτελεσμάτων. Στα επόμενα χρόνια θα είναι εφικτό να είναι διαφοροποιημένα για κάθε σχολείο ή περιφέρεια, με διασφάλιση φυσικά του αδιάβλητου και της στάθμισής τους. Αυτό θα γίνεται με χρήση κεντρικής τράπεζας θεμάτων και αλγορίθμου για την παραγωγή των διαγωνισμάτων. Η τράπεζα θεμάτων θα

εμπλουτίζεται διαρκώς με θέματα που θα κατατίθενται από όλους τους διδάσκοντες στην Ελλάδα και θα είναι υπό την παρακολούθηση της Κεντρικής Επιτροπής Εξετάσεων, με τη βοήθεια κατάλληλου λογισμικού (ταξινόμηση κατά θέμα, συγγραφέα, δυσκολία, λέξεις κλειδιά, έλεγχο μοναδικότητας, έλεγχο πνευματικών δικαιωμάτων κλπ). Ο στόχος θα είναι σε κάθε γνωστικό αντικείμενο να υπάρχουν εκατοντάδες θέματα, τα οποία διαρκώς θα ανανεώνονται. Ας σημειωθεί ότι, στη συντριπτική πλειοψηφία των περιπτώσεων άλλων χωρών, οι εξετάσεις, όσο σημαντικές και κρίσιμες και αν είναι, δεν διεξάγονται σε κοινά θέματα για όλους τους εξεταζόμενους την ίδια χρονική στιγμή, αλλά σε θέματα διαφορετικά κατά εξεταστικό κέντρο και ενίοτε και κατά εξεταζόμενο. Η στάθμιση δυσκολίας και το αδιάβλητο διασφαλίζονται με χρήση λογισμικού, ενώ η τάση είναι σε μεγάλο βαθμό η αξιολόγηση να γίνεται με ερωτήσεις κλειστού τύπου (κυρίως πολλαπλής επιλογής), ώστε να εξασφαλίζεται η τάχιστα, ακριβής και χαμηλού κόστους αξιολόγηση των διαγωνισμάτων. (SAT, GCE, GMAT, GRE, TOEFL κλπ).

Όπως αναφέρθηκε, προκειμένου να αντιμετωπιστεί η απάθεια και η αδιαφορία με την οποία οι μαθητές έχουν «εκπαιδευτεί» να αντιμετωπίζουν ό,τι «δεν μετράει» (δηλαδή ό,τι δεν προσμετράται άμεσα στα μόρια εισαγωγής στο πανεπιστήμιο), στην τελική επίδοση του μαθήματος θα συνυπολογίζονται όλες οι δραστηριότητες στις οποίες συμμετείχαν οι μαθητές κατά τη διάρκεια της διετούς φοίτησης στο Λύκειο. Ο τελικός βαθμός κάθε μαθήματος θα προκύπτει ως ο μέσος όρος του διπλάσιου του γραπτού βαθμού του διαγωνίσματος της Β' Λυκείου και του βαθμού της προφορικής επίδοσης, υπό την προϋπόθεση ότι αυτός δε θα αποκλίνει περισσότερο από 3 μονάδες από τον τελικό γραπτό βαθμό (με άριστα το 20). (Ο αλγόριθμος αυτός είναι φυσικά υπό συζήτηση)

Ο βαθμός προφορικής επίδοσης θα προκύπτει ως μέσος όρος των εξής τριών βαθμών:

A. Του ΜΟ των προφορικών βαθμών των 4 τετραμήνων (2 στην Α' και 2 στη Β' Λυκείου)

B. Του ΜΟ των γραπτών εργασιών που θα ζητούνται σε κάθε μάθημα. Αυτές οι εργασίες

□ θα είναι τουλάχιστον 2 (μία σε κάθε τάξη)

□ τα θέματα τους θα προκύπτουν από λίστα προτεινομένων θεμάτων, πιθανόν με την εμπλοκή και του ΙΕΠ, και του συστήματος

των σχολικών συμβούλων και γενικότερα της επαγγελματικής καθοδήγησης και επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών,

□ η αξιολόγησή τους θα γίνεται ενδοσχολικά

Από κάθε σχολείο θα ζητείται ορισμένος αριθμός κεντρικά προς επαναξιολόγηση με στόχο τη διαμόρφωση σιγά σιγά κοινής αντίληψης μεταξύ εκπαιδευτικών ίδιων ειδικοτήτων για την αξιολόγηση σε κάθε αντικείμενο. Η διαδικασία αυτή θα έχει τα χαρακτηριστικά peertraining (επιμόρφωση ομοτέχνων) και θα δίνει υλικό για τις ανάγκες επιμόρφωσης κάθε εκπαιδευτικού σε ζητήματα αξιολόγησης και τελικά διδασκαλίας.

Γ. Του βαθμού της γραπτής δοκιμασία στο τέλος της Α' Λυκείου.

Με βάση όλα αυτά η τελική επίδοση σε κάθε μάθημα θα προκύπτει ως εξής:

Τελικός Βαθμός Μαθήματος = $[2 \cdot a + (b+c+d)/3]/3$ όπου

a: ο γραπτός βαθμός της Β' Λυκείου

b: ο μέσος όρος των προφορικών βαθμών των 4 τετραμήνων

c: ο μέσος όρος των 2 γραπτών εργασιών κατά μάθημα

d: ο γραπτός βαθμός στο τέλος της Α' Λυκείου

Ο τελικός βαθμός των μαθημάτων που έχει πάρει ο μαθητής σε υψηλό επίπεδο πολλαπλασιάζεται επί έναν συντελεστή.

Στο βαθμό του Εθνικού Απολυτηρίου (και των δύο Λυκείων) προσμετράται με σημαντικό ποσοστό (της τάξης του 10-15%) η επίδοση στη διπλωματική εργασία την οποία συγγράφουν οι μαθητές. Αυτή παρακολουθείται ενδοσχολικά από εκπαιδευτικούς του σχολείου, βαθμολογείται δε με δύο βαθμούς, έναν από εκπαιδευτικό του σχολείου και έναν από εκπαιδευτικό άλλου σχολείου. Ακόμα θα μπορούσε η αξιολόγηση να γίνει από 2 εκπαιδευτικούς εκτός σχολείου. Οι εργασίες που έχει παρακολουθήσει ένας καθηγητής προσμετρούνται στα προσόντα του.

Τέλος, για να φτάσει στην ολοκλήρωση του Λυκείου, ο μαθητής θα πρέπει να έχει συμπληρώσει ως προαπαιτούμενο το πρόγραμμα ΔΕΚΠ.

Τεχνικό και Επαγγελματικό Λύκειο

Η αξιολόγηση στο ΕΠΑΛ θα ακολουθεί το ίδιο ακριβώς πλαίσιο με το Γενικό Λύκειο. Η διαδικασία απόκτησης του Εθνικού Απολυτηρίου θα είναι αντίστοιχη, ενώ θα υπάρχει και Πιστοποιητικό Σπουδών. Το Πτυχίο Ειδικότητας θα είναι αποτέλεσμα ενός τρίτου χρόνου σπουδών.

Υπάρχουν πολλά θέματα αξιολόγησης στα ΕΠΑΛ, όπως η χρήση εναλλακτικών μορφών αντί για τα γραπτά διαγωνίσματα, η αντικατάσταση της διπλωματικής από κάποιο άλλο project, η αξιολόγηση των εργαστηρίων και η σχέση της με την αξιολόγηση της θεωρίας κλπ. .

(Χρειάζεται να συμπληρωθεί, κατ' αντιστοιχία, αλλά με τις ιδιαιτερότητες αυτού του Λυκείου)

Πρόσβαση στα Πανεπιστήμια

Τα Λύκεια (Γενικό και Επαγγελματικό) αυτονομούνται πλήρως από τη διαδικασία επιλογής για τα τριτοβάθμια ιδρύματα. Οι τίτλοι σπουδών που παίρνουν οι μαθητές πιστοποιούν την επίδοσή τους στη συγκεκριμένη βαθμίδα δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, μοριοδοτούνται με συγκεκριμένο τρόπο στο Εθνικό Προσοντολόγιο και διασφαλίζουν συγκεκριμένα δικαιώματα στους απόφοιτους, είτε ως προς τη συνέχιση της ακαδημαϊκής τους πορείας στην Ελλάδα ή στο Εξωτερικό είτε ως προς την αγορά εργασίας..

Τα τριτοβάθμια Ιδρύματα θα προκηρύσσουν τις θέσεις για τους πρωτοετείς και για την επιλογή φοιτητών θα χρησιμοποιούν ποικίλα κριτήρια. Υποχρεωτικό θα είναι κατά 80% τουλάχιστον η μοριοδότηση των υποψηφίων να στηρίζεται στην πρόοδο των υποψηφίων προς την απόκτηση του Εθνικού Απολυτηρίου. Το υπόλοιπο 20% θα μπορεί να συναποτελείται από την πριμοδότηση της επιλογής του υποψηφίου, της γλωσσομάθειας ή άλλων στοιχείων. Φυσικά τα ποσοστά αυτά είναι ενδεικτικά και θα μπορούσαν να εξαρτώνται από τις αποφάσεις των ίδιων των πανεπιστημίων. Λ.χ. σχολές υψηλής ζήτησης μπορούν να μοριοδοτούν κατά 99% το περιεχόμενο του Εθνικού Απολυτηρίου, ενώ περιφερειακά πανεπιστήμια και σχολές χαμηλής ζήτησης να επιδιώκουν ενίσχυση της πριμοδότησης της επιλογής (λεπτομερέστερα βλ. παρακάτω).

Ενδεχομένως επίσης, τα πρώτα χρόνια, για τα τμήματα που θα μπορούν να πάρουν υποψήφιους από ΕΠΑΛ να χρειαστεί ποσόστωση, ώστε το επαγγελματικό Λύκειο να

σταθεί στα πόδια του. Επίσης, τα ίδια τα τμήματα θα ορίζουν και αν δέχονται υποψήφιους που δεν έχουν πάρει Εθνικό Απολυτήριο αλλά έχουν αποκτήσει Πιστοποιητικό Σπουδών καθώς και τι πρέπει να περιλαμβάνει το πιστοποιητικό αυτό. Τέλος, το κάθε τμήμα θα ορίζει αν απαιτείται οι υποψήφιοι να έχουν παρακολουθήσει κάποια μαθήματα σε υψηλό επίπεδο, αν απαιτείται ένας ελάχιστος βαθμός σε κάποιο μάθημα ή ακόμα και συνολικά στο Εθνικό Απολυτήριο. Όλες αυτές οι αποφάσεις θα τελούν υπό την έγκριση της διοίκησης του Πανεπιστημίου και της όποιας αρχής προβλέπεται κατά νόμο να εποπτεύει τα Πανεπιστήμια.

Με βάση όλα αυτά, ο μαθητής, τόσο όταν επιλέξει σε ποιο Λύκειο θα φοιτήσει, όσο και όταν θα κάνει τις επιλογές μαθημάτων για να διαμορφώσει το ατομικό του πρόγραμμα, θα συνεκτιμά τι προτείνουν ή τι απαιτούν τα πανεπιστημιακά τμήματα στα οποία θα ήθελε να φοιτήσει (αν θέλει). Οι επιλογές των μαθημάτων θα τον βοηθήσουν και θα τον κάνουν περισσότερο υπεύθυνο για τις επιλογές του μετά το Λύκειο.

Κάθε τμήμα θα μπορεί να προσδιορίζει όπως κρίνει την προέλευση του υπόλοιπου 20% των μορίων αξιολόγησης των υποψηφίων: με ειδικές εξετάσεις, συνέντευξη, portfolio, επιδόσεις σε αγωνίσματα (ΤΕΦΑΑ, Στρατιωτικές σχολές), εξετάσεις σε ξένη γλώσσα (Ξενογλωσσες φιλολογίες), επιδόσεις σε καθαρά εργαστηριακά μαθήματα κλπ. Ακόμα μπορεί να το προσδιορίζει και πάλι μέσα από τη διαδικασία φοίτησης στο Λύκειο. Η όλη διαδικασία ως προς το αδιάβλητο θα είναι υπό τον έλεγχο των οργάνων του Πανεπιστημίου αλλά και του Υπουργείου Παιδείας.

Με τον τρόπο αυτόν τα διάφορα προγράμματα Λυκείου που μπορεί να σχεδιάσει κάθε μαθητής διαφοροποιούνται μεταξύ τους, αφού άλλα μαθήματα θα απαιτεί το ένα τμήμα και άλλα το άλλο. Αναμένεται λοιπόν να αποφορτιστεί η ζήτηση για συγκεκριμένα ΑΕΙ και να υπάρξει μια πιο ορθολογική κατανομή των υποψηφίων πολύ πιο κοντά στις κλίσεις και στις προτιμήσεις τους. Αφετέρου τα ΑΕΙ θα αποκτήσουν το προφίλ των υποψηφίων που ταιριάζει στα τμήματα τους.

Οφέλη του προτεινόμενου συστήματος

Ριζική αναμόρφωση του Γυμνασίου

Η δημιουργία του τετραετούς Γυμνασίου είναι μία πολύ σύνθετη πράξη. Εκτός του ότι απαιτεί ριζική αναθεώρηση της διαχείρισης της Σχολικής Στέγης με μετακινήσεις και συγχωνεύσεις σχολείων, εκτεταμένες επισκευές και κτιριακές παρεμβάσεις, αλλαγές στη στελέχωση με διευθυντές και υποδιευθυντές, μετακινήσεις προσωπικού, απαιτεί στην ουσία νέα σχεδίαση του προγράμματος σπουδών του Γυμνασίου αλλά και των αναλυτικών προγραμμάτων πολλών γνωστικών αντικειμένων,

Αυτή η αλλαγή θα αποτελέσει ιδανική ευκαιρία να αναμορφώσουμε το Γυμνάσιο μειώνοντας τα γνωστικά αντικείμενα, δημιουργώντας διαθεματικές συναρμογές μεταξύ μαθημάτων, εισάγοντας σύγχρονες διδακτικές προσεγγίσεις στην κατεύθυνση της διερευνητικής μάθησης, εισάγοντας τη λογική των επιλογών στο Γυμνάσιο, αναθεωρώντας την πολιτική μας σχετικά με την υποστήριξη της εκπαιδευτικής πράξης από τις νέες τεχνολογίες κλπ.

Επίσης, θα αποτελέσει ιδανική ευκαιρία για να εισαχθούν θεσμικές καινοτομίες όπως η περιγραφική αξιολόγηση, ο καθηγητής ατομικός σύμβουλος, το portfolio μαθητή, ο φάκελος μαθήματος με υλικό που θα εμπλουτίζεται δυναμικά κλπ

Τέλος, το τετραετές Γυμνάσιο με καταληκτική τάξη αποτελούμενη από παιδιά ηλικίας, 16 ετών τα οποία μάλιστα σε λίγα χρόνια θα έχουν και πλήρη πολιτικά δικαιώματα, θα επιτρέψει να εισαχθούν στην υποχρεωτική εκπαίδευση, δηλαδή στο σώμα γνώσεων και δεξιοτήτων που, ως κοινωνία, θεωρούμε απαραίτητο να κατέχει κάθε πολίτης, θέματα και δεξιότητες που μέχρι τώρα έμεναν εκτός Γυμνασίου λόγω τη μικρής ηλικίας των μαθητών

- Προπαντός στο Γυμνάσιο πρέπει να εισαχθεί μεθοδολογία της εργασίας. Πώς επιλέγω την ιδέα, πώς σχεδιάζω τα βήματα, πώς συλλέγω την πληροφορία, πώς την οργανώνω, τη χειρίζομαι και την αξιοποιώ, πώς συγκροτώ το τελικό σχέδιο, πώς το εκτελώ, πώς το θέτω σε κρίση, πώς αξιοποιώ τα αποτελέσματα της κριτικής και ανατροφοδοτώ τη δουλειά μου. Η ατομική και η ομαδική εργασία, οι κανόνες και οι ικανότητες της συνεργασίας. Αυτή είναι η πεμπτουσία του ερευνητικού πνεύματος που πρέπει να περάσει και στο Γυμνάσιο και στο Λύκειο. Αυτό σημαίνει «μαθαίνω πώς να μαθαίνω», αυτό σημαίνει «μαθαίνω για να δρω». Αυτό τελικά σημαίνει σύνδεση θεωρίας και πράξης. Με βάση αυτό θα πρέπει να σχεδιαστούν οι

μαθήσεις και τα προγράμματα. Πράγμα που σημαίνει δυνατότητες συνεργασίας ανάμεσα σε μαθήματα, ομαδική δουλειά, ευελιξία του προγράμματος. Αυτό δεν πρέπει να εξοριστεί σε κάποια ζώνη «διαθεματικότητας», αλλά να μπει στο κέντρο του σχολικού προγράμματος.

Σημαντική αναβάθμιση της λειτουργίας του Λυκείου.

Η κεντρική ιδέα του προτεινόμενου συστήματος είναι ότι για να αποκτήσει ο μαθητής το Εθνικό Απολυτήριο θα πρέπει να ανταποκριθεί θετικά σε όλα τα μαθήματα που έχει παρακολουθήσει κατά τις δύο τελευταίες τάξεις. Όλα τα μαθήματα υπάρχει η δυνατότητα να έχουν πρόγραμμα και περιεχόμενο διδασκαλίας, το οποίο θα καθορίζεται από τους διδάσκοντες στο σχολείο: μπορεί οι άξονες του αναλυτικού προγράμματος να είναι καθορισμένοι από το Υπουργείο, αλλά το ποιο βιβλίο θα διδαχτεί και το ακριβές αναλυτικό πρόγραμμα θα καθορίζεται τοπικά από τους εκπαιδευτικούς. Η λειτουργία αυτή οδηγεί αναγκαστικά τους μαθητές εντός του σχολείου και καθιστά αδύνατη την “φοίτηση εξ αποστάσεως”. Επίσης, οι μαθητές καλούνται να εμπλακούν σε σύνθετες εκπαιδευτικές διαδικασίες, όπως η έρευνα, η συγγραφή δοκιμίου, η αντιμετώπιση αυθεντικών προβλημάτων, η αυτενέργεια, καλούνται να εκφράσουν τη δημιουργικότητά τους, να συμμετάσχουν στα κοινά.

Όλα αυτά, αν τα αναδείξουμε, αναμένεται να δημιουργήσουν μία πολύ θετική δυναμική στο Λύκειο, η οποία θα λειτουργήσει θετικά στην προσπάθεια να ξανακερδίσουμε μία «χαμένη εκπαιδευτική βαθμίδα». Αρκεί να μην την υπονομεύσουμε στην προσπάθεια να μην ταραχτούν τα λιμνάζοντα νερά, που μπορεί να οδηγούν το Λύκειο στην απαξίωση, αλλά εξυπηρετούν φροντιστήρια, την ιδιωτική εκπαίδευση που δημιουργεί συνεχώς νέα τμήματα IB, αλλά και ειδικότητες με μόνη λογική τη διεκδίκηση απασχόλησης μέσω της παρουσίας τους στο πρόγραμμα.

Οι μαθητές συνδιαμορφώνουν το πρόγραμμα σπουδών του Λυκείου

Με τη δυνατότητα επιλογών οι μαθητές θα αποφασίζουν τι θέλουν να παρακολουθήσουν και σε ποιο βαθμό δυσκολίας. Θα συνεκτιμούν τις δυνατότητες και τα ενδιαφέροντά τους αλλά και τους στόχους που θέτουν για τη συνέχεια της ζωής τους, μετά το σχολείο. Θα επιλέγουν το θέμα του εκτεταμένου δοκιμίου με το

οποίο επιθυμούν να ασχοληθούν και θα διαμορφώνουν το πρόγραμμα των δράσεων που θα υλοποιούν εκτός σχολείου(ΔΕΚΠ), οι οποίες θα αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι της πορείας τους στο Λύκειο.

Μετατόπιση της εκπαιδευτικής πράξης στην ουσία και το περιεχόμενο.

Η επιλογή για ελαχιστοποίηση των γνωστικών αντικειμένων σημαίνει ότι πλέον δεν αναζητούμε “ειδικούς”(ή καλύτερα υποτιθέμενους ειδικούς), για να διδάξουν, αλλά παράγουμε για τα γνωστικά αντικείμενα που θα διδάσκονται το κατάλληλο διαθεματικό και διεπιστημονικό υλικό, ώστε να διασφαλίζεται όλο το σώμα γνώσεων που πρέπει να προσπελάσουν οι μαθητές μας.

Έτσι, για παράδειγμα, μέσα από το μάθημα της Γλώσσας (Ελληνικής ή Αγγλικής) ή της Λογοτεχνίας, οι μαθητές θα μελετήσουν κείμενα για το περιβάλλον, τα ανθρώπινα δικαιώματα, ιστορικά γεγονότα κλπ.

Παράλληλα, με την εισαγωγή στο Λύκειο μαθημάτων που θα διδάσκονται σε υψηλό επίπεδο, βοηθούνται οι μαθητές με ιδιαίτερα ενδιαφέροντα και κλίσεις να εντρυφήσουν στα θέματα που τους ενδιαφέρουν. Για παράδειγμα, στο μάθημα της Φυσικής στο υψηλό επίπεδο οι μαθητές θα μελετήσουν σύνθετα θέματα Φυσικής με εκτεταμένη χρήση του εργαστηρίου και των μαθηματικών εργαλείων για την αντιμετώπιση προβλημάτων, στο μάθημα της Ιστορίας στο υψηλό επίπεδο θα μελετήσουν πηγές, θα μελετήσουν στην πράξη ιστοριογραφικές σχολές, θα ασχοληθούν με περισσότερο σύνθετα ιστορικά ζητήματα κλπ.

Η νέα δομή της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης μπορεί να απαιτεί περισσότερο κόπο από τη μεριά των διδασκόντων ή και να θέτει θέματα διαμόρφωσης αναλυτικού προγράμματος αλλά αυτή είναι και η σύγχρονη ευρωπαϊκή τάση, αυτό συμβαίνει σε όλα τα επιτυχημένα εκπαιδευτικά συστήματα.

Εξορθολογισμός των καταβαλλόμενων πόρων

Ο συνολικός αριθμός ωρών διδασκαλίας στο Λύκειο θα είναι 32, έτσι θα υπάρχει μία αρχική οικονομία για τις δύο τελευταίες τάξεις του Λυκείου. Από κει και πέρα θα απαγορεύεται να γίνει τμήμα σε κάποιο μάθημα αν δεν υπάρχει ένας ελάχιστος αριθμός μαθητών για το μάθημα αυτό, ο οποίος να διασφαλίζει μεν τη δυνατότητα παραγωγής ουσιαστικού εκπαιδευτικού έργου, χωρίς από την άλλη να οδηγεί το σύστημα σε χρεοκοπία.

Αυτό σημαίνει ότι κάποια μαθήματα θα παρέχονται μόνο σε ορισμένα Λύκεια. Πιθανόν να πρέπει να φτιαχτούν δομές για τις δύο τελευταίες τάξεις του Λυκείου με περισσότερα παιδιά (πράγμα που είναι και παιδαγωγικά σωστό) ή ακόμα κάποια μαθήματα να τα παρακολουθούν οι μαθητές σε συγκεκριμένη χρονικά ζώνη, μετακινούμενοι σε άλλο κοντινό σχολείο, ή τέλος το όλο σύστημα να λειτουργήσει ως καταλύτης για να αναπτυχθούν επί τέλους υποδομές σύγχρονης τηλεεκπαίδευσης.

Δεν αποκλείεται κανένας μαθητής από τη συνέχιση των σπουδών του

Οι μαθητές μπορούν να επιλέξουν να μην ακολουθήσουν τις απαιτήσεις του εθνικού απολυτηρίου, αλλά να πάρουν πιο ελαφρύ πρόγραμμα, το οποίο θα οδηγεί σε πιστοποιητικό φοίτησης (π.χ. όχι μαθήματα υψηλού επιπέδου, όχι εκτεταμένο δοκίμιο κλπ). Αυτοί οι μαθητές θα διεκδικήσουν θέσεις σε σχολές που δεν απαιτούν Εθνικό Απολυτήριο (π.χ. πολλά από τα τμήματα χαμηλής ζήτησης, αλλά όχι ήσσονος σημασίας). Αυτό δε σημαίνει ότι δεν θα έχουν υψηλές απαιτήσεις. Για παράδειγμα το Πολυτεχνείο Κρήτης μπορεί να μην απαιτεί Εθνικό Απολυτήριο, αλλά να απαιτεί μαθηματικά και φυσική σε υψηλό επίπεδο με μέσο όρο και στα δυο περισσότερο από 75%.

Αντιμετώπιση της «παραπαιδείας».

Σε όλα τα συστήματα του κόσμου, όπου υπάρχει διαδικασία επιλογής για τα πανεπιστήμια, ανθεί και η παράλληλη στήριξη των μαθητών. Το προτεινόμενο σύστημα δεν ισχυρίζεται ότι την καταργεί, αλλά την μειώνει δραστικά, αν δεν την ελαχιστοποιεί. Δίνοντας το πρόγραμμα σπουδών στα σχολεία δυσκολεύει τη λειτουργία των φροντιστηρίων, μειώνοντας τα γνωστικά αντικείμενα αυξάνει την ένταση εργασίας των εκπαιδευτικών κατά τις ώρες που έχουν τον μαθητή στα χέρια τους και άρα βελτιώνει τη δυνατότητα τους για αποτελεσματικότητα. Συνδέοντας την αποτίμηση του έργου του σχολείου με την πορεία των μαθητών, κινητοποιεί τους εκπαιδευτικούς και με τον τρόπο αυτό αντιμετωπίζει την παραπαιδεία αφού όσο καλύτερη είναι η δουλειά που γίνεται στην τάξη και όσο πλησιέστερα αυτή βρίσκεται στην απαίτηση της όποιας εξέτασης, τόσο μειώνεται η ανάγκη για φροντιστήριο. Τέλος απαγορεύοντας κάθετα την απουσία του μαθητή από το σχολείο μεταφέρουμε την εκπαιδευτική πράξη μέσα στην τάξη και άρα και πάλι αντιμετωπίζουμε το φροντιστήριο.

Τα Πανεπιστήμια διαχειρίζονται την εισαγωγή φοιτητών.

Με το προτεινόμενο σύστημα, τα πανεπιστήμια καλούνται να μελετήσουν τις αληθινές ανάγκες τους, τις προδιαγραφές που πρέπει να έχει κάποιος προκειμένου να πορευτεί ακαδημαϊκά με επιτυχία στην επιστήμη του, τη ζήτηση που έχει τόσο το γνωστικό αντικείμενο, όσο και το τμήμα (γεωγραφική θέση, προσφερόμενες διευκολύνσεις στους φοιτητές, φήμη κλπ) και θα θέσουν τα κριτήρια τους. Ένα σημαντικό ποσοστό των μορίων της αξιολόγησης θα είναι υπό τον απόλυτο έλεγχό τους (περίπου 20%), αλλά έχουν πολύ σημαντική δυνατότητα παρέμβασης και στο υπόλοιπο (περίπου 80% που προέρχεται από το Εθνικό Απολυτήριο), αφού καθορίζουν ποια μαθήματα θα πρέπει να έχουν οι υποψήφιοι σε υψηλό επίπεδο, ποιοι είναι οι συντελεστές βαρύτητας για κάθε μάθημα κλπ

Από τη στιγμή που τρέξει το διετές Λύκειο, την ίδια στιγμή θα τρέχει και το συγκεκριμένο σύστημα εισαγωγής στα πανεπιστήμια, χωρίς καμία δυσκολία. Ούτως ή άλλως θα χρειαστούν 3 τουλάχιστον χρόνια για να λειτουργήσει πλήρως το σύστημα, οπότε τα πανεπιστήμια θα έχουν χρόνο για να προετοιμαστούν.

Το μεγάλο πλεονέκτημα είναι ότι περιορίζεται δραστικά η απόκλιση ανάμεσα στο τι θέλει να σπουδάσει ένα παιδί και στο τμήμα στο οποίο βρίσκεται τελικά λόγω τυχαιότητας, σύμφωνα με το ισχύον σύστημα εξετάσεων. Το προτεινόμενο σύστημα δίνει μεγάλη ευελιξία στους μαθητές αφενός, και στα πανεπιστήμια αφετέρου, να προσεγγίσουν στο βέλτιστο σημείο.

Αναμενόμενα προβλήματα και ζητήματα προς επίλυση

Υπάρχουν πάρα πολλά θέματα προς διερεύνηση και επίλυση, είναι πιθανόν δε η ενδελεχής μελέτη τους να δείξει ότι τα όρια της σχεδιαζόμενης μεταρρύθμισης είναι πολύ πιο στενά από όσο θα επιθυμούσαμε. Στο σημείο αυτό θα γίνει μόνο μία ενδεικτική καταγραφή των ζητημάτων, αφού ο κατάλογος των προβλημάτων προς επίλυση αναμένεται, όσο προχωράει η μελέτη της πρότασης, να μεγαλώνει, με την προσθήκη πολλών μικρών (ας ελπίσουμε) προβλημάτων, τα οποία θα παίρνουν τη θέση των μεγάλων που θα επιλύονται.

Πού θα στεγαστεί η 4η Τάξη στα Γυμνάσια;

Τα Γυμνάσια αναμένεται να αυξήσουν τον πληθυσμό τους κατά 33% με παράλληλη αντίστοιχη αύξηση του εκπαιδευτικού προσωπικού. Αυτό σημαίνει ότι οι κτιριακές ανάγκες σε κάποιες περιπτώσεις μπορεί να γίνουν ιδιαίτερα πιεστικές. Για

παράδειγμα, ένα σχολείο το οποίο λειτουργεί με τρία τμήματα ανά τάξη, δεν θα έχει ανάγκη μόνο τριών επί πλέον αιθουσών προκειμένου να στεγάσει την 4^η τάξη. Είναι πιθανό να χρειαστεί δεύτερο εργαστήριο υπολογιστών (αν έχει ένα αυτό δουλεύει οριακά με τα εννέα τμήματα) επιπλέον αίθουσες ξένων γλωσσών, μεγαλύτερο γραφείο καθηγητών και λοιπά. Το όλο πρόβλημα θέλει πολύ προσεκτική μελέτη σε στενή συνεργασία με τους δήμους, γεγονός που το κάνει ακόμη πιο πολύπλοκο.

Πώς θα διασφαλίζονται οι επιλογές μαθημάτων στο Λύκειο;

Κεντρικό σημείο στη συγκεκριμένη πρόταση είναι η δυνατότητα των μαθητών να επιλέγουν τα μαθήματα που θα παρακολουθήσουν, διαμορφώνοντας έτσι το ατομικό τους πρόγραμμα σπουδών. Τα Λύκεια αναμένεται να χάσουν το ένα τρίτο των μαθητών τους οι οποίοι θα μεταφερθούν στο Γυμνάσιο ως 4^η τάξη. Αυτό δημιουργεί τη δυνατότητα ανά 3 Λύκεια, να δημιουργούνται 2, κάθε ένα από τα οποία θα έχει κατά 33% μεγαλύτερο μαθητικό πληθυσμό σε κάθε μία από τις δύο τάξεις. Ως εκ τούτου, σε πολύ σημαντικό ποσοστό Λυκείων στις μεγάλες πόλεις αναμένεται να υπάρχει δυνατότητα δημιουργίας τμημάτων για τα περισσότερα επιλεγόμενα μαθήματα.

Επειδή έχει μεγάλη σημασία να διασφαλίζεται στους μαθητές το δικαίωμα επιλογής των μαθημάτων που τους ενδιαφέρουν με τη δημιουργία τμημάτων που θα επιτρέπουν την παραγωγή ποιοτικού εκπαιδευτικού έργου χωρίς όμως να εκτοξεύεται σε κόστος σε δυσθεώρητα ύψη θέτοντας το όλο σύστημα σε κίνδυνο, οι μαθητές που θα θέλουν να παρακολουθήσουν κάποιο μάθημα για το οποίο δε δημιουργείται τμήμα στο σχολείο τους, θα έχουν τη δυνατότητα να παρακολουθούν το μάθημα αυτό σε άλλο γειτονικό σχολείο, με κατάλληλη ρύθμιση των ωραρίων λειτουργίας των σχολείων. Για παράδειγμα, θα υπάρχει δυνατότητα, να ομαδοποιούνται τα σχολεία με γεωγραφικά κριτήρια και να επιλέγεται ένα από αυτά προκειμένου να διδασχτεί εκεί κάποιο μάθημα για τον οποίο υπάρχει περιορισμένη ζήτηση στα σχολεία της ομάδας. Το μάθημα θα διδάσκεται 2:30-4:00, ώστε να προφταίνουν οι μαθητές που θα σχολούν από τα δικά τους σχολεία να φτάνουν εγκαίρως στο χώρο διδασκαλίας.

Για να προλάβουμε τυχόν αντιρρήσεις να τονίσουμε ότι αυτό ήδη γίνεται με τα πολιτιστικά προγράμματα τα οποία υλοποιούνται σε διάφορα σχολεία της χώρας μετά τις 2:30 και οι καθηγητές που τα διδάσκουν δεν θέτουν κανένα θέμα παραβίασης του εργασιακού τους ωραρίου, αφού χάρη σε αυτά συμπληρώνουν το διδακτικό τους ωράριο χωρίς να «ταλαιπωρούνται». Στα πειραματικά δε, όπου λειτουργούν όμιλοι

ενδιαφέροντος, υπάρχουν πολλές περιπτώσεις παιδιών άλλων σχολείων που, επειδή θέλουν, προφταίνουν και συμμετέχουν ενεργά στους ομίλους αυτούς, αφού σχολάσουν από το δικό τους σχολείο.

Για τις περιπτώσεις των απομακρυσμένων σχολείων με τους λίγους μαθητές (μικρά νησιά, ορεινοί όγκοι κλπ), η μόνη λύση είναι να αναπτυχθούν διαδικασίες τηλε-εκπαίδευσης. Πιθανόν το όριο δημιουργίας τμήματος για κάποια μαθήματα να είναι μικρότερο για τα απομακρυσμένα σχολεία, αλλά αυτό δε θα λύσει το ουσιαστικό πρόβλημα της απουσίας εκείνης της κρίσιμης μάζας μαθητικού πληθυσμού, η οποία αποτελεί προϋπόθεση για να είναι αποτελεσματική η εκπαιδευτική πράξη. Η μόνη λύση είναι η υποστήριξη των μαθητών αυτών με περιοδική φυσική παρουσία ειδικευμένων εκπαιδευτικών και η ένταξή τους σε μία απομακρυσμένη τάξη, όπου χάρη στη δυνατότητα που προσφέρει πλέον η τεχνολογία θα συμμετέχουν κανονικά στο εκπαιδευτικό γίγνεσθαι. Τα σχολεία θα εξοπλιστούν με μία ή δύο κατάλληλες αίθουσες με εξαιρετική υποδομή και πολύ καλό εξοπλισμό. Θα έχουν πολύ γρήγορη σύνδεση στο διαδίκτυο και οι μαθητές θα εντάσσονται κανονικά σε μία απομακρυσμένη τάξη. Με χρήση κατάλληλου λογισμικού και εξοπλισμού, οι μαθητές θα συμμετέχουν κανονικά στο μάθημα, θα βλέπουν και θα ακούν τους πάντες και οι πάντες θα τους βλέπουν και θα τους ακούν, θα παίρνουν το λόγο, θα συμμετέχουν σε διαγωνίσματα και παρουσιάσεις κλπ. Στην αίθουσα θα είναι παρών και κάποιος από τους εκπαιδευτικούς του σχολείου ως εποπτεύων ενώ στα σχολεία θα υπάρχει και κάποιος εκπαιδευμένος στη συντήρηση και διαχείριση του εξοπλισμού.

Διαχείριση προσωπικού.

Η υλοποίηση της μεταρρύθμισης είναι προφανές ότι θα εξαρτηθεί από το κατά πόσον θα την υποστηρίξει το εκπαιδευτικό προσωπικό των σχολείων. Θα ήταν κοινοτοπία να αναπτύξουμε επιχειρηματολογία για την ανάγκη να κερδηθεί το στοίχημα αποδοχής της μεταρρύθμισης από το σώμα των εκπαιδευτικών. Αυτή η προσπάθεια όμως δεν μπορεί να γίνει εις βάρος της ουσίας της μεταρρύθμισης, η οποία θα ταράξει λιμνάζοντα νερά στο χώρο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και κατά συνέπεια αναμένεται να συναντήσει αντιστάσεις.

Η θέσπιση κινήτρων θα έχει εντυπωσιακά αποτελέσματα στην κάμψη των αντιστάσεων. Εναλλακτική λύση είναι η στρατολόγησή νέου δυναμικού –αποφοίτων των πανεπιστημίων κατά την τελευταία πενταετία, με φρέσκιες γνώσεις, όρεξη για δουλειά και δυνατότητα διαμόρφωσης νέων επαγγελματικών συνηθειών (habitus). Τα

ζητήματα που θα τεθούν είναι

- Μετακινήσεις από σχολείο σε σχολείο
- Εξοικείωση με νέα προγράμματα σπουδών σε αρκετά γνωστικά αντικείμενα
- «Απώλεια» του γνωστικού αντικείμενου και ανάγκη κατάρτισης και επιμόρφωσης προκειμένου να αποκτηθούν οι δεξιότητες για τη διδασκαλία ενός καινούριου
- Ανάγκη συμμετοχής στην παραγωγή υλικού ή ανάγκη μελέτης του υλικού που παράγουν άλλοι
- Αύξηση της αυτονομίας του εκπαιδευτικού, η οποία όμως συνοδεύεται και με αύξηση της ευθύνης
- Ανάγκη ουσιαστικής εμπλοκής με την αξιολόγηση των μαθητών
- Αύξηση των προσδοκιών των μαθητών από το σχολείο και κατ' επέκταση από τον εκπαιδευτικό
- Διαχείριση των 150 ειδικοτήτων που υπάρχουν αυτή τη στιγμή στην εκπαίδευση.

Είναι προφανές ότι η όλη απόπειρα πρέπει να συνοδευτεί με ριζική αλλαγή του συστήματος επιμόρφωσης και επαγγελματικής υποστήριξης των εκπαιδευτικών. Τόσο για λόγους ουσίας όσο και για λόγους κόστους η επιμόρφωση, σε μεγάλο βαθμό, να αποκτήσει ενδοσχολικό χαρακτήρα και να γίνεται με διαδικασία “στήριξης ομοτέχνων”. Εκτιμάται ότι η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών θα ανταποκριθεί θετικά και θα αγκαλιάσει τη νέα δομή. Προφανώς θα δοθεί και η δυνατότητα σε όσους είτε δεν μπορούν είτε δεν επιθυμούν να ενταχθούν στο νέο πλαίσιο να μεταταγούν σε άλλες υπηρεσίες, εκτός σχολικής τάξης.

Διάρθρωση Προγράμματος Σπουδών.

Χωριστό έργο στο πλαίσιο της αναδιάρθρωσης της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης θα αποτελέσει η διαμόρφωση των προγραμμάτων σπουδών, τόσο του Γυμνασίου όσο και των δύο Λυκείων. Όπως έχουμε ξαναπεί, το νέο πρόγραμμα σπουδών του Γυμνασίου θα πρέπει να έχει λιγότερα γνωστικά αντικείμενα, να εκθέτει τους μαθητές σε αυθεντικές εκπαιδευτικές εμπειρίες, να προάγει την διαθεματικότητα, να κάνει ευρεία χρήση σύγχρονων εκπαιδευτικών εργαλείων, να ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις της ψηφιακής εποχής και λοιπά. Ας μην ξεχνάμε ότι στοχεύει στη

διαπαιδαγώγηση ενός νέου πολίτη, ο οποίος θα μπορεί να σταθεί δημιουργικά στο τεχνολογικό, οικονομικό και πολιτικό περιβάλλον που ζούμε. Για την υλοποίηση του συγκεκριμένου έργου θα απαιτηθεί η σύσταση ειδικής επιτροπής.

Για τα Λύκεια επίσης θα πρέπει να προσδιοριστούν τόσο οι ομάδες μαθημάτων, όσο και τα μαθήματα μέσα σε κάθε ομάδα. Και εδώ το έργο είναι πολύ σημαντικό και πολύπλοκο, Θα πρέπει να ληφθεί υπόψη τόσο η διεθνής εμπειρία, όσο και οι απαιτήσεις και οι προσεγγίσεις των πανεπιστημιακών ιδρυμάτων της χώρας.

Θεσμικά ζητήματα προς διερεύνηση.

Υπάρχουν μια σειρά από θέματα που πρέπει να εξεταστούν σχετικά με τη δομή των σχολείων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Συγκεκριμένα

- Με ποια διαδικασία θα προάγονται μαθητές εντός του Γυμνασίου
- Με ποιον τρόπο θα επιλέγονται οι μαθητές για τα δύο Λύκεια
- Τι θα συμβαίνει με τους μαθητές που δεν θα θέλουν ή δεν θα μπορούν να πάνε στο Λύκειο
- Πώς θα αξιολογείται αξιόπιστα η διπλωματική εργασία
- Πώς θα ενταχθεί το απολυτήριο Γυμνασίου, το εθνικό απολυτήριο Λυκείου, το πιστοποιητικό σπουδών και το πτυχίο ειδικότητας στο σύστημα του εθνικού προσοντολόγιου.
- Πώς θα αναπτύσσεται και θα συντηρείται η τράπεζα θεμάτων
- ...

Τα θέματα αυτά όπως και μια σειρά από άλλα θα προκύψουν στην πορεία θα τα διαχειρίζεται ειδική ομάδα εργασίας.

Επιτροπές και Υλοποίηση.

Η αναδιοργάνωση της Μέσης Εκπαίδευσης είναι ένα τεράστιο έργο. Χρειάζεται ένα σχέδιο πραγματοποίησης και ένα χάρτη δράσεων. Την πολιτική ευθύνη και τον τελικό λόγο δεν μπορεί παρά να τον έχει ο Υπουργός.

Οι επιτροπές πρέπει να κλιμακωθούν ως εξής:

Μια Επιτροπή στην οποία υποβάλλεται το παρόν σχέδιο για μελέτη, εμπλουτισμό, εξειδίκευση και τροποποιήσεις. Μέσα στο Σεπτέμβριο να καταλήξουμε σε ένα μοντέλο.

Αυτό το μοντέλο θα πρέπει να αναλυθεί σε υπο-έργα με συγκεκριμένες εντολές,

προδιαγραφές, χρονοδιάγραμμα. Κατάλογος εξειδικευμένων ομάδων εργασίας

Κάθε υπο-έργο να το αναλάβει μια ομάδα εργασίας

Μια επιτροπή παρακολούθησης, συντονισμού στην οποία θα καταλήξουν οι επί μέρους εισηγήσεις των ομάδων εργασίας.

Διαδικασία υλοποίησης. 1. Νομοθετικό έργο. 2. Διοικητική αναδιοργάνωση σχολικών μονάδων. 3 Πρακτικές υλοποίησης: Προγράμματα Σπουδών, ύλη βιβλίων, επεξεργασία εξεταστικών προβλημάτων.

Κατακλείδα

Η μεταρρύθμιση αυτή θα είναι η σημαντικότερη μετά την καθιέρωση του Ακαδημαϊκού Απολυτηρίου από τον Ευ. Παπανούτσο πριν από μισό αιώνα και θα αναμορφώσει το πεδίο της εκπαίδευσης. Θα ανταποκριθεί επίσης και σε ένα πάγιο και διαχρονικό αίτημα όπως είναι η δημιουργία μιας αναβαθμισμένης τεχνικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης.

Θα πρέπει όμως να συμπληρωθεί και με κάποιες απαραίτητες αλλαγές στην ανώτατη εκπαίδευση, όπως τη δυνατότητα των φοιτητών να αλλάζουν τμήματα, καθώς και τη δυνατότητα των συνδυαστικών πτυχίων με πρωτεύουσα και δευτερεύουσα ειδικότητα.

Η συστηματοποίηση επίσης της εισαγωγικής εκπαίδευσης και της επιμόρφωσης των καθηγητών θα είναι ένα αναγκαίο προαπαιτούμενο.

Για την ολοκλήρωση του επιτεύγματος αυτού θα πρέπει να υπάρχει μια συνεργασία με προσωπικότητες από τον ευρύτερο χώρο της εκπαίδευσης που έχουν τη δυνατότητα μιας συνολικής και απ' έξω θεώρησης, με πανεπιστημιακούς ειδικούς των Προγραμμάτων Σπουδών και με έμπειρους καθηγητές της πράξης που βλέπουν το σύστημα από μέσα, καθώς και με υπηρεσίες του Υπουργείου. Το ΙΕΠ αναμένεται να σηκώσει πολύ μεγάλο μέρος του βάρους για την επεξεργασία των στοιχείων, της τεκμηρίωσης και τη σύνταξη των προγραμμάτων σπουδών που θα συγκροτήσουν αυτή τη μεγάλη αλλαγή.

1.9.2016